

[Viggo Starcke.]

central og fremskudt plads i dansk politik.“

Se, hvis der skulle finde et sådant praktisk samarbejde sted, må man lige undersøge, på hvilke felter det ville kunne ske. Overfor det, man kalder liberaliseringen i den form, som består i afvikling af restriktioner og rationeringer, vil der sikkert kunne finde et meget nært samarbejde sted mellem venstre, det radikale venstre og retsforbundet. Noget mere tøvende vil det konservative folkeparti stille sig, og temmelig uvilligt vil socialdemokratiet stille sig.

Det andet felt er den liberalisering, som man kan kalde afvikling af told. På dette område vil der efter mit skøn kunne finde et meget nært samarbejde sted mellem hovedparten af venstre, det radikale venstre og retsforbundet og tildels med store kredse af socialdemokratiet, men næppe med de konservative.

Med hensyn til det tredje vigtige område: grundskyldens indførelse og jordspørgsmålets løsning, vil der sandsynligvis i nær fremtid udvikle sig et nærmere samarbejde mellem socialdemokratiet, det radikale venstre og retsforbundet. Jeg ved, at der er betydende kredse indenfor venstre, som er opmærksomme på, at en løsning af jordspørgsmålet vil betyde billigere jord for landbrugdommen og for det producerende landbrug, og at de derfor er interesseret i et samarbejde om en løsning af jordspørgsmålet, men atter på dette felt står de konservative udenfor den almindelige forventning om et samarbejde. Det vil sige, at den kunstige konstellation, vi i øjeblikket ser i den venstre-konservative regering, næppe vil kunne betegnes som holdbar ud i fremtiden, og da den højtærede statsminister betragter jordspørgsmålets løsning som en detail, så vil det sandsynligvis være indenfor den højtærede statsministers horisont i fremtiden, når jordspørgsmålet nærmer sig realitetsforhandling, at gå ind i et praktisk samarbejde i stedet for at risikere, at regeringen falder. Men jeg vil anbefale den højtærede statsminister også at anlægge et andet synspunkt end det rent praktiske detailsynspunkt, nemlig dette, om det er retfærdigt eller ikke retfærdigt, at samfundet får den værdi, som samfundet selv har skabt.

Se, det er ikke blot et dansk spørgsmål, men et spørgsmål, som har den største betydning i verdenspolitikken i dag, og der

vil jeg gerne have lov at pege på de underudviklede landes forhold. Den amerikanske højesteretsdommer Douglas, som fornylig har besøgt disse lande og har skrevet en bog og holdt en lang række foredrag herom, udtalte fornylig på et møde i Philadelphia nogle ord, som jeg gerne vil have lov at citere. Han siger om disse lande:

„Nogle få mennesker ejer hele landet; og det store flertal må arbejde for det lille mindretal. Nationalindtægten er ikke jævnt fordelt som hos os. De få, der ejer landets jord, lever i overdådighed af de afgifter, som fæsterne må betale, og resten arbejder for elendigt lave lønninger, som næppe kan give dem livets ophold.“

Det er dette realforhold, der i dag ligger nedenunder gæringen i alle de underudviklede lande, og som er i færd med at true verdensfreden og vil blive afgørende for, om østmentalitet eller vestmentalitet skal sejre, og vi kan hjælpe de underudviklede lande til løsning af dette fundamentale spørgsmål.

Jeg vil minde om, at midt i 30'erne, jeg tror i 1935, stod der en artikel i „Dansk Missionstidsskrift“ af en missionær, som havde skrevet om sine erfaringer fra Afrika, og der skrev han: Ved I, hvad negrene siger om de hvide? De siger dette: da den hvide mand kom til Afrika, havde han biblen, og vi havde jorden. Nu har vi biblen, og han har jorden! — Se, dette er en anklage mod den vesteuropæiske kultur eller i hvert fald en væsentlig side af den, som vi er nødt til at tage op. Vi har fornylig set, hvad der er foregået i Ægypten. Vi ser, hvad der truer med at foregå i andre lande — man kan bare se på Kenya. Jeg er ingen tilhænger af Mau-Mau-bevægelsen og andre af den slags lumske aktioner, men jeg vil dog sige dette, at hvis jordspørgsmålet havde været løst i Kenya så godt, som det formelt var løst, men som den lokale forvaltning har forhindret at det blev ført ud i virkeligheden, så var en bevægelse som Mau-Mau-bevægelsen ikke opstået.

Foruden jordspørgsmålet i de underudviklede lande er der hele spørgsmålet om deres tekniske udvikling og om deres analfabetisme. Der stod for et par dage siden, den 22. oktober, en femspaltet artikel i „Social-Demokraten“ som jeg gerne vil henlede den høje regerings opmærksomhed på.

Den ærede ordfører for socialdemokratiet (H. C. Hansen) kom ind på problemet i